

Oglasi, pripisana itd. tiskaju računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naplatom ili polu-akom pošt. Medicinice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne prima, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se iz- rana naplaćuje „Reklamacija“.

Čakovnog računa br. 317949. Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Narodna poslovica.

Izlaz svakog četvrtika u podne. Notikani dopisi se ne vraćaju u opodopisani ne tiskaju u neotiskani ne primaju. Predplata za polgodišnje stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K 250 na pol godine. Izvan carevine više poštarina. Plaća i stavlja se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h, sa- stalni 20 h, kolli u Puli, toll izvan isto.

Uredništvo i uprava nalazi se u Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. (Via Giulia br. 3), kamo neka se nasloviljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Croceta br. 1, II. kat).

Poziv na predplatu.

Svim zaostalim p. n. predplatnicima šaljemo opomene pa ih molimo u interesu samih, da namire svoj dug.

Prvim srpnjem započimlje drugo polugodište, pa molimo naše redovite p. n. redovite predplatnike, da čim prije obnove predplatu.

Ocijena je „NAŠOJ SLOGI“ za poštarinom:

Za gospodu:

na godinu K 10—
na pol godine 5—

Za seljake:

na godinu K 5—
na pol godine 250

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 para, zaostali 20 para.

Uprava „Naše Sloge“.

Razpisani izbori za Istarski sabor.*)

Službeni list primorske vlade „Osservatore Triestino“ priobćuje u svojem broju od dne 19. o. mj. sljedeću službenu objavu:

Pošto je zemaljski Sabor markgrofovije Istre bio raspušten sa Previšnjim Patentom od 22. maja 1908., nahodim na temelju § 24 zakona od 17. maja 1908. P. Z. i N. L. 17. da raspisem opće izbore za zemaljski Sabor markgrofovije Istre i da naredim, da se u ovoj krunovini izbor zastupnika na zemaljskom Saboru izvrši u sljedeće dane:

1. Izbor zastupnika općega izbornoga razreda na 26. oktobra 1908. u svim biralištima naznačenim u izbornom redu i baš:

- prvoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Piranu,
- drugoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Poreču,
- trećega izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Pulju,
- četvrtoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Koprnu,
- petoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Motovunu,
- šestoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Pazinu,
- sedmoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Voloskom.

Drugi izborni kotar bira dva zastupnika a svi ostali izborni kotari po jednog zastupnika.

Bira se u svakoj mjesnoj općini. U mjesnim općinama, čiji teritorij pripada različitim izbornim kotarima, bira se u svakom pojedinom dijelu mjesne općine (jedna ili više poreznih općina ili odlomaka), koji pripada drugomu izbornomu kotaru.

2. Izbor zastupnika seoskih općina na 30. oktobra 1908. u svim biralištima naznačenim u izbornom redu i baš:

- prvoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Poreču,
- drugoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Koprnu,
- trećega izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Voloskom,
- četvrtoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Pazinu,
- petoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Buzetu,
- šestoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Pulju,
- sedmoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Krku.

Prvi izborni kotar bira tri zastupnika a svi ostali izborni kotari po dva zastupnika.

Bira se u svakoj mjesnoj općini. U mjesnim općinama, čiji teritorij pripada različitim izbornim kotarima, bira se u svakom pojedinom dijelu mjesne općine (jedna ili više poreznih općina ili odlomaka), koji pripada drugomu izbornomu kotaru.

3. Izbor zastupnika gradova, trgovišta i industrijalnih mjesta na 4. novembra 1908. u svim biralištima naznačenim u izbornom redu izbornih kotara, koji su spomenuti u § 3 istoga reda od slova a do n sa sljedećim glavnim biralištima: Puli, Kopar, Piran, Rovinj, Izola, Poreč, Buje, Vodnjan, Pazin, Lošinj Mali, Cres i Volosko.

U svakom izbornom kotaru bira se po jedan zastupnik.

Bira se u svakom mjestu spomenutom u § 3 izbornoga reda za zemaljski Sabor.

4. Izbor zastupnika trgovačke i obrtničke komore na 9. novembra 1908. a vrši se u mjestu gdje je sjelo komore.

Komora bira dva zastupnika za zemaljski Sabor.

5. Izbor zastupnika velikoga realnoga posjeda na 10. novembra 1908.

Bira se u gradu Poreču. Birači zastupnika velikoga realnoga posjeda čine jedno izborno tijelo, koje bira pet zastupnika.

Eventualni uži izbori za spomenute izborne razrede biti će u dolje naznačenim dane:

1. za opći izborni razred na 8. novembra 1908;
2. za izborni razred seoskih općina na 18. novembra 1908;
3. za izborni razred gradova, trgovišta i industrijalnih mjesta na 18. novembra 1908;
4. za trgovačku i obrtničku komoru na 9. novembra 1908;
5. za izborni razred velikoga realnoga posjeda na 28. novembra 1908.

Trat, 10. junija 1908.

Namjesnik Njegovoga c. kr. Apostolskoga Vrhlaštva u Trstu i u Primorju:
Hohenlohe v. r.

Iz carevinskoga vieća.

U Beču, 21. junija 1908.

Poput morske zmije razteže se eto mjeseca i mjeseca takozvana proračunska razprava.

Najprije se je skoro pol godine razpravljalo u proračunskom odboru proračun za god. 1908., a sad se opet čitave čedne mjele isto mljivo u parlamentu.

Taj proračun mora biti gotov do konca tek. mjeseca, jer bi inače vlada morala posegnuti opet za privremenim proračunom. Da se taj mučan posao svrši do konca mjeseca utanačila je vlada sporazumno sa načelnicima svijlu klubova, da će se u parlamentu govoriti o proračunu samo 200 sati. Ako se uzme, da traju sjednice na dan po 10 sati i da se je do danas uporabilo na sve dosadašnje govore jedva 182 sata, pa da ih po tomu preostaje još 68, to bi za proračun trebali još skoro 7 dana. Nu proračun mora biti razpravljen u doljoj ili zastupničkoj kući najdulje do 26. o. mj. jer će trebati par dana za razpravu u gornjoj ili gospodskoj kući. Za ove kuće ide na prevljanju potvrdu ili sankciju a to mora biti najdulje 30. o. mj.

Radi toga napinje vlada svo sile nobi li sklonula velike stranke, da se odreću njihovi govornici reći i da tako uzmogne proračun na vrijeme biti rešen. Reč bi, da će u tom nastojanju uspeti.

Od onih 200 sati, što je opredjeljeno za razpravu proračuna, odplao je na svaki klub toliko, da je na svakoga člana došlo oko 3/4 sata. Većina govornika držala se tog utanačenja, dočim svi oni, koji htjedose duže govoriti, morali uzajmiti od nečlanova ili prijatelja njihov pol sata. Tako su nekoi zastupnici na račun drugih govorili po jedan, čak i po dva sata.

Od naših zastupnika govorili su do sada znat. Splinčić i Mandić, i to obojica preko odmjerenog im roka. Prvi se je bavio pitanjem jezika hrvatskoga u crkvi i ako pak o strogo gospodarskih potreba našega naroda u Istri. Govorio obširno o potrebi gradnje škola, cesta i putova, luka, vodo voda i vodnjaka, izsušenju močvara i jezera, o gradnji željeznice itd. itd.

Drugi naš zastupnik prošetao je sve važnije javne urede u Primorju dokazav na temelju statističkih podataka koliko je neznatan broj naših činovnika, ili onih, koji govore hrvatski ili slovenski kod tih ureda: Dotaknuo se i on gospodarskih pitanja, napose razterećenja kmetskih posjeda od nesnosnih dugova, o osiguranju seljaka i malih obrtnika za slučaj nemodi i starosti, o vojničkim terotih, o potrebi gradnje jedno željeznice itd. itd. (Govor zaet. Splinčića donajamo u ovom broju, a ovaj zaet. Mandića donjeti ćemo u dođućem broju. Op. urad.)

Još prošloga čedna držalo se, da će se u proračunskom razpravom svršiti hitno zasjedanje carevinskoga vieća. Nu tomu neće biti tako. Vlada bi nam htjela, da ostanu državno zastupstvo na okupu bar još 10—15 dana budućeg mjeseca. Htjela bi nam, da se još razpravi zakonska osnova o povišenju nameta na

vinovnicu ili rakiju, da njoj se glavnije 6000 momaka za domobranstvo, i to više, nego li se ih redovito unovačuje, da se rieši zakonsku osnovu melioracijah, trgovačke ugovore itd.

Sa pitanjem o povišenju nameta na rakiju ići će teško, jer se tomu protivlje Poljaci i socijalisti, nu ministar predsjednik barun Beck znati će naći načina, da jedne i druge za svoju osnovu predobij. Još teže ići će vladu sa pitanjem povećanja vojnika, nu barun Beck slomiti će bez dvojbe odpor protivnika osnovu pa stajalo ga to volikih žrtava. Ta on je glasovit majstor osobito sa obećanjima.

Blagdan slavenskih apostola.

Dne 6. julija pada blagdan naših apostola, svete braće Ćirila i Metoda. Ove godine dolazi taj veliki naš blagdan upravo u nedjelju što je po naš seljački i radnički stalež od velikog znamenovanja. Tog će bo dana koliko kod crkvene toli svjetovne proslave naših apostola moći sudjelovati sav naš narod, od gospodina pa do zadnjeg kmeta ili radnika. Nitko neće dakle imati izprike, da kod svečanosti nemože sudjelovati jer zapriče tobož posao ili radnju.

Ako itko, to imademo mi istarski Hrvati i Slovenci hiljadu razloga, da što svečanije i u crkvi i vani proslavimo blagdan naših prvih vjeroučitelja, naših prosvjetitelja i zaštitnika.

Rodoljubno će naše svećenstvo širom Istre i Kvarnerskih otoča bez dvojbe predočiti pobožnom slušateljstvu važnost, veličinu i zamašaj velikog narodnog blagdana sa vjerskog pogleda a svjetovna je inteligencija pozvana, da podučni narod na sastancima, zabavama, poučenim predavanjem i svečanostima odgovarajućim veselicama o važnosti blagdana sa narodnog stanovla.

Sva naša intelligencija, duhovna i svjetovna dužna je, nastojati, da se taj narodni blagdan upravo ljetos što sjajnije proslavi.

Naša plemenita „Družba“, koja se nalazi pod okriljem i zaštitom svete Solunsko braće, nebi mogla i nadatje vršiti svog uzvišenog zadatka kad bi njoj kojom mserucom presahla vrela, iz kojih erpi svoju moć i snagu.

Na blagdan sv. Ćirila i Metoda treba to jasno i poučno narodu obrazložiti i dokazati pak ga upozoriti i na pogibolj — dusevnu i tjelesnu — koja mu prieti od raznarodnja njegove djeca, našeg pomolstva, naše podpore i nade.

Svi moramo ljetos dne 6. julija — svi kazemo bez iznimke — položiti bilo i nezatnu žrtvu na oltar narodne prosvjete za dusevni i tjelesni spas naše zapušteno djeca.

Sva naša narodna društva — poučna i zabavna, sve „Družbine“ podružnice, svi prijatelji i dobrotvorci naše mladeži neka svi svojlim silama i polg svojlih okolnosti onog dana priskoče volozasluznoj „Družbi“ na pomoć. Netreba zato sjajnih i skupocjenih prilprava, ili dogovora, već priprostu zabavu ili veselice, pa bilo sa

* Zadnji čas doznajemo da su promijenjeni dani izbora osim obdega izbornoga razreda. Potanjo još ne znamo.

jednoin tokom rasporeda t. j. o važnosti ili značenju narodnog blagdana ili što slično.

Rođoljubi Istro našel proslavite što svečanije dne 5. julija 1908. blagdan svaete braće Cirila i Metoda dobruim i pleimnitim djeli za duševni i tjelesni spat našeg našega.

Svečanost razvika i bla-goslov zastave udruga Sv. Mihovila u Rubeskih.

Udruga Sv. Mihovila u Rubeskih u Kastvu.

Za tu svečanost se je krutko al mnogo radilo. Sve po Kastvštini i okolo je u njoj govorilo, i očekivalo nešto osobita. Sve očekivanja bila su nadmašena. Bilo je ljepše, bilo je svečanije, bilo je uzvišenije, nego li je ilko očekivan.

Članovi Udruga iz pat zupanja počeli su se sabirati već oko 3 sata u Rubeskih. I sabrali se svi, urešeni sa svojimi druženim i narodnim hrvatskim znakovi. Predsjednik i članovi odbora imali su i na ruci hrvatski znak. Predsjednik svečanostnog odbora pako krasan hrvatski trak preko ramena i prsiju. To je graditelj gignjat Sinečić. On je u Udrugi član nadzornoga vijeća, kod priprave ove svečanosti i kod nje same bilo je njezina duša. I ako je svečanost tako lepo izpala jedan lipi dio zasluge ide njemu. Krasni je hrvatski trak oko ramena i preko prsiju nosio zastanoža ili barjaktar Jenko Pavlinić. Preko prsiju nosile su lipi hrvatski trak svatnice njih 12 na broju, mladih kao koplja.

Već prije četvrte uro došla su u Rubesku prijateljska družva iz Kastvštine, to ona iz Voloskoga i Opalje, sa Volosko-Opaljskom druženom glasbom na čelu. Tu su „Javor“ iz Mihotića, „Narodnjak“ iz Jusića, „Sloga“ iz Zamera, „Hrvatska pučka čitaonica“ iz Srdoča. Tu veterani Volosko-Opaljski pod vodstvom Marija pl. Zambelli, tu vatrogasno družvo Volosko pod vodstvom Nika Peršića, tu Sokol Volosko-Opaljski pod vodstvom Dra. Ivana Pošćića.

Povorka Lreč u Kastv.

Točno u 4 sata odilazi se u Kastv. Najprva ide glasha udarajuć putpnice. Za njom svatnice, i članice družva „Sloga“ iz Zamera, sve u bijelim, kapicama i trobojnicama. Pak spomenuta družva, a najzadnji članovi Udruga.

Duga ta povorka, od Rubeska do Križišća ispod Kastva, stupa u najljepšem redu, a prati ju množina drugoga naroda. Kod Križišća čeka se na družvo „Narodnjak“ od Jusića, Zajedno s ovim ide se u Kastv.

U Kastvu.

Nigdje više nego u Kastvu znalo se je, kako se žurno na svečanost pripravila. Odmali na početku grada u širem smislu rieči napravilo se je slavoluk. U sredini slavoluka je slika Sv. Mihovila, okićena sa hrvatskim zastavicama. Po strannu su krunpi napisali: Dobro došli. Pred erkvicom Sv. Sebastijana napravljen je podij za blagoslov zastave. Na ulazu na „Cerkvinu“ napravljen je drugi slavoluk, poput onoga na početku grada.

Izpod ovoga posljednjega postavio se je občinski glavar Kazimir Jelačić sa prvim savjetnikom Franom Dukićem i drugimi, kao također gospođe kumice Ernesta Jelačića i Božica Dabovićeva, i kumovi Fran Franković i Vjekoslav Spinčić, ujkoliko članova svečanostnog odbora, te Kastevske družvo „Istarska vila“, i množina svleta.

Povorka došavši iz Rubeska prošla je izpod slavoluka pozdravljena srdačno i pozdravljajuć. Udruga bila je posljednja. Ona se zaustavlja. Občinski načelnik ju pozdravlja.

Pozdravljaju i sve ovako po prilici: Častim se pozdravliti Vas u ime gra-

da: občine Kastv. Radujem se da je Udruga za proslavu svoga velikoga dana izabrala grad Kastv, to tako pokazala, da nije zaboravila, otkuda potiču svi Kaststaveli občinari, narodožito županije Rubeski, Spinčići, Jareldi, Matulji i Trinajstići za koje Udruga obitaje. Uredaliti se i drugu Vas. Prvi je bio blagoslov, koliko je liam živudni poznato, u Kastvu. Bilo od najboljih pučljedica za Udrugu. Svima nještini čitačvom, kao i ostalim državljanima i pojedincima, koji sto čanasa ovačno došli, kličem iz svega kca: Dobro došli!

Počlo se je kličati odjek na taj poždrav, stupio je pred g. občinskoga načelnika-predsjednika Udruga Jonkim Ferlan, te po prilici rekao:

Hvala Vam gospodine glavaru na toli srdačnom pozdravu. Ustrojili smo prije 7 godina Udrugu najviše trudom ego gospodina profesora Vjekoslava Spinčića i mislilih smo da će nas i drugi slediti. Ponosimo se, da smo mi prvi, koji smo si nabavili zastavu, koju odo damo blagosloviti. Živili gospodine glavaru, i svi naši prijatelji!

Pred erkvicom Sv. Sebastijana.

Iza tih pozdrava povorka je krenula k mjestu blagoslova zastave, pred erkvicom Sv. Sebastijana. Da li je pobrojiti svetl što se je tu skupilo. Nikad još toliko na jednom u Kastvu. Šest i sedam i više tisuća i iz grada, iz svih županijah Kastvštine, iz Voloskoga, iz Opalje, iz Veprina, iz Lovrana, iz Mošenica, pa iz Rlike, iz Sušaka, iz Trsata. Rečina naša no dieli već naš spaja.

Na podiju je kao oltarić sa križem u sredini, i šest svileća po stranah, te sa zastavom što se ima blagosloviti. Tu su se postavili na svoja mjesta predsjednik Udruga, barjaktar, kumice, kumovi, svatnice. Gospodin župnik dekan Franjo Ryšlav u svečanom ruhu sa pratnjom odpjeva je blagoslovne molitve i zastavu blagoslovio i pokadio. Jedan umirovoljeni svećenik stanujući na Trsatu, koj je prije počelo očitao sv. rrisu u erkvici sv. Mihovila za udugare, držao je prigodan govor, u kojem je pohvalio Kastevce i kao dobre Hrvate i kao dobre kršćane, kao one po kojih se je hrvatska svieist širila po cijeloj Istri. Zajedno s ostalimi Hrvati zauzimali su se kršćansku vjuru toliko, da je sv. otač papa sazvao cijeli hrvatski narod predzidje kršćanstva.

Iza svršenoga toga govora izrečena u vjerskom smislu, progovorila je kumica gospođa Dabović. Svojom ljubežljivom vanjšinom svojim zvonkim glasom i govorom začnala je sve.

Govorila je ovo:

Čast Vama družil! Svetac pobjeditelj predaje Vam u ruke barjak mira i ljubavi vječne.

Predaje Vam barjak plamene ljubavi one, koja diže, bodri, zanosi.

Predaje Vam znamen nebašano ljubavi one, od koje se njaju kriha arhandjela zaštitnika, od koje se iskre božanski pogledi njegovi.

Barjak častni, na kome su nebo i zemlja napisali ognjovitim pismomlha čarobnu i srdačnu riječ: Milost! Barjak preslavni, na koji je sa božjeg arcu kanula, suza — neprosahli izvor mile i slatke dohrote božje.

Ljubav, milost i dobrota; tri su zvijezde, koje će sjati na ovoj trobojni; na ovoj dičnoj Oriflammi usrdnj, bratstva i čovječtva.

Čuvajte druzi tu zastavu, taj predivni emblem narodne nam duše i slave. Amanet je to, što će to ga premlonli predati u zapis potomstvu milom.

Čuvajte mi ovaj barjak, što mi ga danas razvijata k vedrome nebu, da mi ga miluju vjetri rodnih gora i planina naših.

A ti barjače, zlatni, svili angjeoski znamen, visoko k sunecv svoja kriha vini! Čist i nepobjedjen pokazuj svojot druži našoj put k sreći i ljubavi bratskoj.

Blijesne li pak s Učke naše ili s Velobita gođod munjevni, usudni poziv, sveštao i neokalkan zavilitaj na vjoru narodno borbe i tu oj barjače, kliča mi tvoja sveta kriha zaštitu susatlo i iznöhlogle borce, rodjenu braću klijaju.

I budt slavati ...

Govor gospođe kumice Božice Dabović bilo je pučštitu pračan i živo doobričan. Iza njega pučala je na zastavu, koju su držali kumovi blagoslova kumica Ernesta Jelačića krahiti (krahiti) trak sa kličim na njem izvoženih hrvatskih, i izrekla pri tom sve divne riječi:

„Vij se zastavo uvijek ponosno i skupljaj udugare pod svoje okrilje, da se množe na korist i napredak družva, uvijek složne pod zovikom „Jedan za sve svi za jednoga“. Želim da se vijše čim prije i u dan slobode hrvatskoga naroda.“

I tim riječima se je srdačno odobralo, a kum Vjekoslav Spinčić dignuo u vis blagoslovljenu i tako okićenu zastavu.

Na to su stupile pred gospođu kumice dvie divojčice, Buzdon i Karlavaria Jelena sa kitami cvieća, te njim jih pošle nagovora: prvo predalo. Čin taj bilo je koli njezan toll jučo dirljiv.

Iza toga progovorio je kum Vjekoslav Spinčić, držec u vis zastavu i pokazujuć zgdono njeke znakove na njoj, ovako: Slavni zbore! Slavna družva!

Udruga Sv. Mihovila bila je ustanovljena poticajem njekih naših čestilih občinara vrativših se iz Amerike gdje su se naučili to jače ljubiti svoj narod i gdje su vidjeli druženim život. Bila je ustanovljena u svrhu da se njezini članovi uzajamno izobražuju i međusobno podupiru pa i da se uztraha li, brane proti zlu i proti neprijateljima. Mislio se je da će se po Kastvštini možda i po njezinim susjedstvu, ustanoviti i drugih sličnih drugu pa da će sve stvoriti zajednicu koja bi podupirala pojedine udruge kad bi jili kakva veća nevoja stigla. Do toga do sad nije došlo a dao Bog da bi čim prije.

Sama Udruga sv. Mihovila bila je njekje godine nješto nazadovala. Ipak je uvijek vršila svoje dužnosti i obavljala svoj zadatka, a u posljednje doba napredovala, te si je u ovu krasnu zastavu netom blagoslovljenu i okićenu, nabavili mogli.

Vam gospodine predajedniče, i članovi uprave, Vam zastavonoše i članovi udruge, nek budu sveti znakovi, što se ovo na zastavi naljeko.

Batići i lopate, sjekire i u obće orudje rabilo Vam do skrajnih medja ljudskoga života, a Vaš rad bio uvijek i svagdje poštan! Kako se ovdje u sredini jedne strane zastave drže čvrsto ove dvie ruke, tako se držalo čvrsto i Vaša ruka, tako bili složni, te se ljubili i podupirali medju sobom kao prava brada. Dado li zgoda pružite i dajlo svoje ruke, ujedinito se i sa drugom avojim braćom.

Doje, što ovu zastavu sve naokolo riece, crvena, biela i modra, neka Vas uvijek sjeđaju, da sto sinovi slavnjoga hrvatskoga naroda, i da ste dužni svugda i u svakoj prilici zauzimati se za njegovu čast sreću, ujedinjeno i slobodu.

Slika Sv. Mihovila — nalazeća se ovo u sredini druge strane zastave — budt Yam znak da se valja boriti i za svojo svetinjše došle one u pogibelj s bud koje strane i kada bilo i kako su Izraelci pod vodstvom Sv. Mihovila pobjedili nad svojim neprijatelj Perzijanci, tako, pod njegovom zaštitom pobjedili mi svi, pobjedivši cielokupan hrvatski narod svoje neprijatelje! ...

Pod ovom zastavom, pomoćju Božjom i zaštitom Sv. Mihovila, Udruga Sv. Mihovila napredovala.

I tom željom predajem ovu zastavu Tobli zastavonoši! Nosil ju visoko, i čuvaj ju neoskrvlnjenu!

Tim preda kum zastavu zastavonoši Jorku Pavliniću, a ovaj ju primi i reče: „U ovom svečanom času svečano o- bačajem, u ime svojo i avojih naslednika

zastavonoših, da ću visoko nositi i neoskrvlnjenu čuvati ovu svetu nam zastavu. Tako mi Bog pomogao i Sv. Mihovile!“

Na to se novo blagoslovljena zastava pozdravi sa svojimi družicami, zastavami družkava li prisutnih, a medju občintvom naših žitvanu klicanje.

Na „Cerkvini“.

Pojlije blagoslova raziknili se mnogi svojimi kličim, drugi po gradu i po gostionijah, a glavna povorka, proizvodjena glashim na „Cerkvinu“, na koju se uniše ispod krsnoga slavoluka, gdje bijaše pripravljeno podij za glazbu, pod za ples; pripravljeno svjetiljke za noć, šaljiva pošta, mjesta za gostioničare sa vinom i pivom; gdje su se na otvorenom pekili ovni, gdje bijaše prostrti stolovi, gdje u obće bijaše priredjeno sve za koncert, koj je u svakom obziru najsjajnije prema rasporedu prošao. Svaki koji je unišo bio je okićeši po svatnicah i trobojnim hrvatskim znakom.

Nastupalo je družvo za družvom: Istarska Vila iz Kastva, Narodnjak iz Jusića, Javor iz Mihotića, Sloga iz Zamera, tamburaški zbor iz Srdoča. Pjevala su odnosno udarala na tamburo jedno ljepše od drugoga. Svim se je živo poslušivalo, mnogi komadi morali su na zahtjev občintva biti opetovani, i prije, i za poslije rasporeda udarala je Volosko-Opaljska družvena glazba. Krasna je to glazba. Glazbani ukusno odjeveni, udaraju pod vodstvom volevdnjadoga Garvalca, da je milina i gledati i slušati ih. Kad su udarali „Oj Slaveni!“, i „Lijepa naša domovino“, tad se je cijelo občintvo ustalo na noge. Občintvo bilo je upravo razdragano. Pošlje rasporeda su mladiji i plesati počeli. Da bijaše tri put ovoliko prostora, parabilo bi se, ga bilo.

Obavno je.

U četiri sata bilo je živo kako i u pol noći, a bilo bi i dalje da nije glasha otkiela. Otkiela je udarajuć gradom i mizla i i budila spavajuće. Svečanost je vršila i u budila spavajuće. Svečanost je vršila. Svi su s njom zadovoljni. Na prvom mjestu svečanostni odbor ujedno sa svatnicah i odhor Udruga i svi članovi. Uspjeh je nad njihovo očekivanja. Onoliko i onakvih ljudi i družva, kojim posljednjim se mnogo sjaja svečanosti ima zahvaliti. U blagajnu je uniša lepa svota, do 2000 K., sr onim što su kumice i kumovi darovali družvu. Žadovoljni su i gostovi. Priljubne ne bijaše nikakve, a pohvala dosta. Svi su se divili miru i redu koje je cijelo vrijeme svečanosti, i danju i noću, vladalo. O tom se i sada svuda pripovijeda. Nije trebalo ni oružnika ni rodara, a nije ih niti bilo. Tako je prošlo u prisustvu od deset i više tisuća ljudi, većinom onih koje su c. kr. oblasti i njihovi predstavnici opisivali kao neumirjake, smetljivec i Bog si ga zna kakve. Danako i taj se narod znade uzemiriti, kad vidi kakve se opadne počinja i kako predstavnici državnih oblasti uzimlju u zaštitu začelnike i počnjetelje opatlna.

Napredovala Udruga Sv. Mihovila. Živili svjestni občinari Kastavski! Hvala i čast svima što su ih 14. lipnja 1908. posjetili!

Pogled po Primorju.

Puljsko-primorjski kotar:

Pula, 28. juna 1908.

Bob u zid dragi „Lavoratore“ i Glasilo trećanskih socijalista „Il Lavoratore“ imado u jednom poslednjih brojova dopis iz Pula pod naslovom „Guerra a tutta oltranza“ (boj do skrajnosti) u kojem opisuje kako se grozi glasilo puljske kamore, da će poduzeti proti carskoj vindi boj do skrajnosti jer ustroja u Pulji njemačke škole na stetu Talijana.

Dopisnik predbacuje „Giornalettu“, da je nedavno opravdao talijanske liberalne zastupnike, koji su u Beču glasovali vladai momčad za vojsku tim, da će im

vlada. zato dati odatet. Mjesto toga da ih je opet jednino prevatila.

Na mjesto pravdati se sa Slavenima — nastavlja dopisnik — koliko bi korist nije bilo složiti se s njima pak skupno tražiti od vlade ono što treba pokrajina, osobito na skolskom polju. Nerazumite li — kaže — da vlada igra prema obojima dvilicu ulogu na korist trećega, koji ućiva.

Narodno sporazumljivanje — hvrdava — ratvilo bi i razovalo sve ono, što pojeduju jedni i drugi, narodnosti boj radja grozne posljedice osobito za talijanski zivaji. Jeste se niste odlucili. Mi nismo ljudi doćim tako sudimo jer dok traju današnji odnosaji, talijanski narodućaci igraju ulogu junaka . . . i mućenika.

Tako dopisnik a mi ne kaćemo drugo van sto rekomo na uvodu t. j. pustili današnju talijansku vladajuću svojtu — ili kako ju inaće zovu, talijansku kamoru na sporazumjenje s nama, znaći isto kako i bacali bob u zid.

Vodnjana našli vodu. Nakon dugotrajnog traćenja i kopanja našli su strućkovnjaci kod sv. Lucije, pol kilometra daleko od Vodnjana u dubinu od 114 metara bogato vrelo čiste, i zdravo vode. Vodu se je traćilo u jednoj dubokoj jami i srećno ju našlo. Sada će se privremeno parnom sisaljkom vaditi vodu, da se razvidi kakvo je vrsto i u kakvoj je kolićini. Ćim se bude ustanovilo, da je voda zdrava i čista i da je imade dostatno, sagraditi će se vodovod.

Pazinski kotar:

Boljun, 21. VI. 1908.

Na poziv Boljunnkog društva za škodnju i zajmovoć predavali će u nedjelju dne 28. t. m. oko 8 sati prije poćne u Boljunu pred župnim stanom pod vedrim nebom gosp. prof. Novijan iz Pazina, „kada će seljaku biti bolje“, te se poziva narod da prisustvuje u što većem broju tom predavanju.

Porečki kotar:

Kaštelir, 20. junja 1908.

Godine 1889. smrću pok. župnika Felhana izgubila je naša župa svojeg stalnog duševnog pastira; i prošlo punih 19 godina da se izpraćeno mjesto nije popunilo. (Nije ćudo u porečkoj biskupiji. Op. ured.)

Sve prašnje i molbe, sva odaslanstva na najviše oblasti, pa trosak i dangubna nisu pomogle da do svojeg prava dodjemo. Narodu, koji ima pravo patronata, je to doćadilo i postao nemirnim.

Pred četiri godine bio je napokon raspisan natjećaj. Buduć pako molio za ovaj beneficij jedan od naših čestitih svećenika — kamora uprla je sve svoje sile, i uplivala da se natjećaj zabasuri i da nam se daće novog upravitelja rodom iz Vodnjana (Bumbara) protivnika našeg roda i jezika. Taj gospodin — Bog mu prosti — gdjećod je službovao, a tako i kod nas bio je pravi kamen smutnje. Narod se je danomice svećite bunio, to doćdo do nosnosnog i pogibelnog stanja. Crkvena i politićka oblast su uvrdile da bez stalnog župnika u Kašteliru ne bude mira.

Prošloga novembra bijaće raspisan, a dan izbora urećen na 16. prošloga mjeseca maja. Na vrug ne miruje! Naši nespasenci: Štopalci, Mazari i par drugih na ić i ćić, kamorine podprenice, poslali su na ministarstvo molbu potpisani većinom od ženjskinja i dječurlije i Legine škole; to uspjeli da se u zadnji hip telegrafitno izbri obustavo — kako bijaće u „N. S.“ javljeno. U lazi su kraitke noge, — u prodanca kraitka pamot. Poslje 81 dan njihova se radost obratila u crnu žalost. Izbori bili su ponovno urećeni na 17. ovoga mjeseca. Da se je stvar tako brzo rješila moramo na prvom mjestu zahvaliti dićnim našim zastupnikom, koji su se zato zauzeli. — Doćao je i taklić

željno oćekivani ćan na koj se narod dćbiljno pripravio. Toćio u 9 sati doćvao se je kodijom poglaviti kapetan Dr. Murat iz Poreća i vć. dekan Palaoro iz Motovuna i mještini šupan Rućić sa jedni pleatorom iz Vilinade.

Nakon kratkog formalnosti otvorila se nova još ne pćvećena prostorana crkva, te izborni ćili u istoj zapoće. Izborni ćil svećano obućeni ulazili su mirno i dostojanstveno, predali kćmisićaji svojećke; a pred crkvom stićine navoda ćekala uspjeh. Izborni ćin bio je u 10^{1/2} sati gotov, i vć. gosp. Petar Šanić ćjednoglasno sa 188 glasaća izabran našim župnikom. Zvona ćil odćnali svojim ćilinić zvukom javila župljanom da su zadobili svojeg stalnog duševnog pastira. Mnogim vidilo se od radosti susedo oćenoć oko.

Ovdje moramo istaknuti da je sve prošlo u najboljem miru i redu, kako bi prošlo u svakoj prigodi kad bi nastalo ono par smutljivaća i izazivaća, jer je naš narod po naravi miran i za svoju veliku škodu proved postupilji. Upravitelj pop Blać se nije prikazao na dan izbora, je svojim oćсутnoćuć potvdio da ga narod veoma — — ljubi, i nećtrpljivo ćeka njegov odlazak.

Kaldir, 28. 6. 1908.
Kaldirska podružnica Sv. Ćirila i Metoda drćati će dne 28. VI. t. g. glavnu skupitinu s obićnim rasporodom programa. Poslje toga plas pod vedrim nebom uz svikuć sokolaćke i laćbe iz Buzeta, pa se ovime svi radoćlubi najljepće pozivlji. *Ravnateljstvo podružnice.*

Pomocć iz Italije. Kad smo mi Talijanom Primorja predbacivali, da ih podupire žićiglasno „Dante Alighieri“ iz Italije novcem, knjigama itd. tajili su to tvrdokorno, da nemaju nikakve sveze i nikakvog dodira s tim drućtvoćm. Sada napokon priznali su su to i sami, dakako samo na pol t. j. da ih irećdentno drućtvoć podupire knjigama. Tako javljaju u svojih novinama, da je „Dante Alighieri“ poslalo u Bertoniglu tamošnjem talijanskom drućtvoć za pućku prošvjeta 107 svezaka na dar, kojimi da će se drućtvena knjićica znatno obogatiti.

Mi smo eto zadovoljni i sa polovićnim priznanjem znajuć, da ćemo drugu polovicu priznanja uzaluć čekati.

Mjesto obićećnoga tajnika-blagajnika u Motovunu. Glavarstvo obićećne Motovun raspisuje natjećaj na mjesto tajnika-blagajnika sa godišnjom plaćom od 1600 K. Molićelji valja da poloće molbe do 1. julyja o. g., da dokaću sposobnosti, da su bar jednu godinu prakticirali, da mogu poloćiti kauceju itd.

O poznavanju zemaljskih jezika negovori ništa natjećaj, na što upozorujemo naše zastupnike u ovoj obićećni, koje stanovnitvo je po većini hrvatskoga jeziku.

Koparski kotar:

Vrh kod Buzeta, 20. VI. 1908.

Pišu nam od tamo da će onamoćnja podružnica sv. Ćirila i Metoda obdržavati svoju redovitu godišnju skupitinu u Marinigi u kući Ivana Marjio Vivotda kbr. 7. dne 5. srpnja u 8 sati poslje poćne sa obićećnim dnevnim redom. Toga dana upravo pada blagdan sv. Ćirila i Metoda te se potpisani nada da će i svi okoćilni prijatelji posjetiti ovu skupitinu da proslave svoje slavensko apoćtolo.

Svndaja izmedju talijanskih profesora. Nedavno porećkaćo se dvoćin profesora državno gimnazije u Koprnu sa za talijanskim naukovnim jezikom zbog toga što je jedan drugomu kazao da je prostak (villano).

Uvrdijeni tućio je svoga druga na sud radi uvrdice poćenja. Na kotarskom sudu u Koprnu bio je optužen kañjen globom od 30 kruna. Ovaj je prizvao na zemaljski sud u Trstu, koji je potvdio osudu prvog sudca. Ovaj riedki dogodjaj pokazuje nam

kako moraju biti nozdravi odnosaji izmedju gg. profesora na rećenoj gimnaziji u Koprnu. Takvi dogodjaji nemoguć blagotvorno dćjelovati na ućeću se mladeć.

Razne viesti.

Za saborske izbore.
Dotimpava se knjićica, u kojoj će biti pućkim naćionom razloćeno sve što je potrebno znati, o novom zakonu za izbore pokrajinskog sabora Istre. Knjićici će biti prilooć zemljojvid Istre sa naznakom svih poreznih obićeća i izbornih srezova (kotara) obićeć knjiće, izvajnskih i gradećkih porcovnika.

Knjićica će sa zemljojvidom stajati jednu krunu.

Prećplate neka se šalju posebno od svakog drugog novca, na potpisanu tiskaru i neka je naznaćeno zašto je poslan. Tko moće, neka narući više komada, pak neke podieli u narod.

Putu, 19. junja 1908.

Tiskara Laginja i drug.

Za saborske izbore.
Knjićica o novom izbornom zakonu pućkim naćionom sastavljena gotova je. Zemljojvid Istre, koj smo ćeljjel prilooćili, žaliboće nismo mogli doćbiti na doću. Ako bude ikako moguće, poslati ćemo ga naručiteljima naknadno uz malu odćtetu.

Ne kaćnite s prećplatama.

Tiskara Laginja i drug.

Narodni darovi.
Za Družbu Sv. Ćirila i Metoda primili smo:

Gosp. Slavka Zablja šaljo K 10— darovanih od veleućećnoga gospodina c. k. zemaljskoga skolskoga nadzornika Fran Matejćića za poklonjena mu 2 karanfisa, do zadnjega broja primljenih . . . K 520-87 ukupno . . . K 680-87

Matura na o. k. hrv. gimnaziji u Pazinu. Usmeni ispiti bili su dne 20. 22. 23. lipnja pod predjednitvostom c. kr. pokrajinskoga skolskoga nadzornika gospodina Frana Matejćića. Od 23 javnih ućećnika VIII. razreda prikazao se na ispit 21 ućenik i 1 eksternista. 2 javna ućenika nijesu se mogla potvditi ispitu zbog bolesti. Od kandidata biće ćestorica proglašena zrelim s odlićom: Ćiril Braća iz Pazina, Antun Grubić iz Gradića, Matija Ivančić iz Kraja (Moććenice), Vinko Rapotec iz Nabrećine, Ivan Sincić iz Klane i Srećko Zuglia iz Gradića. Zrelim bili su proglašeni: Ivan Banovac iz Staroga Pazina, Ivan Forlanić iz Dekana, Martin Klunčić iz Ližnjana, Ivan Knećić iz Ćunsckoga, Lavoslav Kundić iz Franćića (Kostav), Milan Kuret iz Smrnja, Marko Lekić iz Nerezina, Rafael Mahnić iz Dekana, Antun Matanić iz Vrbnika, Ivan Rušnjak iz Sovinjaka, Josip Rućić iz Brezaca (Kostav), Ivan Ojćić iz Staroga Pazina, Blać Ukutić iz Tinjana i Jovak Vivotda iz Trsta (eksternista). Nećrećlim bi proglašeni 1.

Izloćba risarilja u Pazinu. Dne 26.—28. bit će u c. kr. vel. gimnaziji u Pazinu izloćba risarije, što su ih izradili ućenici tekom ove skolske godine. Ulaz slobodan.

Mjesto ućitelja u c. k. kaznioni u Koprnu. Stuzbeni list za Primorje pribroćuje raspis natjećajna na mjesto ućitelja XI. razreda ćina državnić činovnika kod c. k. kazniona u Koprnu. Oalm plaće ućivat će ućitelj za stannarinu 300 K i godišnji K 120 za roćute. Molićelji moraju dokazati, da poznaju njemacki, talijanski i hrvatski jezik, izpit usposobljenja za pućke škole talij. naukovnim jezikom i sposobnost za poduku u pćovanju, osim toga valja da znaću orguljati. Molbe upravitel c. k. državnom namjestnitvoću u Trstu do 15. julyja o. g.

Peradarstvo i kuharstvo (ćidala Voećarska sadružga u Karlovcu, ćlena 10 para). Vaćnu ovu knjićicu vruće preporućamo nek se medju narod širi te njnom po-

moću unistoj oko usavršenog gojenja kćkoća i priridjivanju peradi za razna jela, što je sve pućkim naćionom u knjićici navrećeno.

Istarski zemaljski zavod za osjeganje blaga. U listu zakona i naredaba za Primorje pribroćuje c. kr. namjestnitvo u Trstu viest, da će istarski zemaljski zavod za osjeganje blage (marve) na sjedićtem u Poreću svoje dćjelovanje zapoćeti dne 1. julyja o. g.

Vaćne zakonske knjiće.
Gosp. dr. Ed. Volčić, sudb. savjet. u Novom mjestu (Kranjska) napisao je na slovenski jezik slededeće vaćne zakonske knjiće bez kojih ne bi smio biti nijedan sudbeni ili odvjetnićki činovnik, te u obiće osobe koje imaju opravljati odnoćne osnovne.

1. *Civonopravitni (parbeni) zakon* s obićirnim slovenskim i hrvatskim kazalom, ima 921 stranicu, u platno vezano, ćlena K 8.
 2. *Odvjetnićka tarifa*, propisi o uporabi jezika na sudu, i sudbene pristojbine ćlena K r-80.
 3. *Zemljojknjićni zakon*, sa slov. i hrvat. kazalom, primjeri raznih predloga. Knjića je u 2 dćjela, mehko vezana K 5-60, u platno vezana K 6.
 4. *Primjeri predloga, zakljucaka i upisa za zemalj. knjigu*, biljećgovina i upisnica, ćlena K 1. (*Ponatić i dćjela pod br. 3.*)
 5. *Biljećgovina i upisnica*, tabla za zid na jakom papiru 60 para.
- Dalje je drućtvo „Pravnik“ u Ljubljani po g. dru. Volčiću, izdalo slededeće knjićice: a) Zakon o dozvoli puta za silu, 40 para (u slućajovima na pr. kad ćovjek noma puta do svojega zemljića). b) Propisi o želećnićkih knjića, 80 para. c) O konverziji uknjićenih traćbina 80 para. (Potrećbita knjića novćanim zavodom). d) Propisi o razdobi i uredjenju zemljića, K 2.
- Knjiće šalje Dr. Volčić uz pouzedeć ili uz unapried poslan novac, doćdavi i pošćtne troškove.

Listnica urednitva.

Gosp. I. L. izvolite se prvom prligodom javiti na naše urednitvo.

Priposlano.*

Molim Vas g. urednitvo, da izvolite uvrstiti u Vaćem ćlenjenom listu na našu odgovornost, koliko slijedi:

Potpisani vrćili su jednoga dana prošle zime reviziju obićećnoć blagajne u Barbanu, te su tom prigodom konstatarili faktićećnoć pronovjerenje g. tajnika Mirka Ćubranića i pribroćili stvar njegovim tutorima, ali od toga nikakvo koristi. Iznesli su napokon stvar pred obićećnsku sjednicu, a za odgovor od naćelnika, doćbio je jedan od potpisanih, tućbu na svoga poglavara.

Buduć se nas sa izvjesne strano proglašuje kvetivnicima, to nam se dapaće prijelić sudom, a njega proglašuje poćtenim deććkom, nesposobnim za takva šta, zrelim i taktićećnim, to smo pristijeli da javno iznesemo da je dotićećni tajnik pronovjerio 81 krunu, to da Ćime oporećmo ljaću kvetivnika onima kojih se tćće i da inć utjeramo u grlo.

Sada ju na Vama, gospodo, rad, da dokaćete da je tajnik poćten. Ako Vam to uspjel, onda se podvrgavamo svemu i nećući ćemo odmah 100 kruna drućbi sv. Ć. i M., u protivnom slućaju Vi sto kvetivnitel i branitelji kraćje. Saplioni sat! I još se takvoga strom narivava obićećnokom zastupstvu, da tim bolje kañljivo paćuje, a na ćem r onoga, koji ga sada, u zvijezde kuće. Zar se još nećia da je povjest ućitelja naroda! Zaista moramo reći: od kud bi nas moralo sunce grjati, od tuda nas led biće. Za danas punktum.

ŠAJINI, dne 19. lipnja 1908.
Ivan Vinodolac i Blać Glasvać, obiće zastupnici i revizori.

* Za ćlanke pod ovim naslovom urednitvo ne preuzimlje nikakvo odgovornost.

Širite „NAŠU SLOGU“

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji uplađuju sadržajnih dijelova jedan ili više po kruna.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član: to plaća od istoga 4% u dno bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 2000 K bez predhodnog odkasa, a iznose od 2000 K ako se nije kod uložena suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkas, na odkas od 3 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku i sadržajnicu uz garanciju, ili na mjesečnu satvorano.

Uredovni sati svaki dan od 9-12 sati prije podno i 3-6 sati poslije podno; u nedjelju i blagdanu zatvorano.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se u vialo Carrara vlastita kuda (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobitko informacije.

Ravnateljstvo.

Gradsko kupalište i lječilište

i lječilište mrzлом vodom i električnom strujom, masažom parnim kupeljima i liječenje parom u gradu Karlovcu na Korani.

Lječilište stoji pod rukovodjenjem posebnog liječnika kao i vrstnih poljevača mascura.

U samom kupalištnom perivoju nalazi se moderno uređjeni hotel sa 20 soba i restauracijom; a u samom gradu više udobnih svatistiha i dobrih restauracija. Cijelo kupalište sa svimi zgradami i perivoj jesu električno rasvjetljeni.

Položaj grada sa krasnim, urednim i sjenitim šetalistima, na sve strane kao i prekrasna okolica grada, čine ljetni boravak u gradu Karlovcu vanredno ugodnim i prijatnim.

Poblizje ubavjesti daje Poglavarstvo slob. i kr. grada Karlovca.

Dvostraki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.
Telefon br. 45-22.

est elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, aalno (težkog disanje), naspavanja, zuzanja u snu, neuralgije, glavobolje (migrena), kucanja arda, zubobolje, muševne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelj, nupnosti, nevjesticke, nagubosti, drhtanja sa tijelu, influence akopane sa belešću hrbta, blicidila (malokrvnosti), želučadnih grčeva, beztečnosti, tachiasa, pucokrvnosti, svih udnih grčeva, hopyobondria, liječnih grčeva, hāmorrhoida, kao i kod avsočite slabosti itd. alazi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja ciljem čovječnjm telom djeluje, čime se rećene bolesti u najkraćem vremenu lijeće.

Poznat je, da lijećnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizirajućje tijelo uporabljaju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremeno kroz tijelo prolazi, dođim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zvjezdice R. B. br. 86967, tako je jur rećeno, umjerenim načinom neprekidno na tijelo djeluje, što svakako bržim zlićenja dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20

godina stare bolesti izlićeno su sa svojim strojem posve! Od izlićenih sa svojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odlučajih dijelova izdane svjedocbe i priznanice iz svijih strana svitla pohrajenca sa u mijel pismenici, gdje stoji avra koma u svako doba na svijdu. **GDJE NIJE DAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ!** Iste godine, a ovaj lijek, koji po mojem stroju nebi bio izlićen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozozjem osobito p. n. obćinstvo in to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspješna zadržanja u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dođim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zvjezda R. B. br. 86967 osobito se hvall i avra vanredna dopadnost poradi svoje izvrsne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabluga moga samo djeca, i jako slabo gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabl se kod ostarjelih 20 godina, kroničnih bolesti, Doplavlvanje i narudbe obavljaju se i u hrvat skom jeziku. Pouzećim ili ako se novac unapred po šalje, razaliće glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÖLLER,
Budimpešta, V/41. Kotar,
Vadaz-nica br. 84.

Dobitavan s 3 srebrnami koležjama i Geriel godine 1891. 1894. 1900.

Čestna diploma i zlatna koležja u Vidnu godine 1903.

Zlatna koležja i zlatni križ u Rimu godine 1907.

Svjjećarna na paru

J. B. Cappone. Gorica, ul. Sv. Antona 117.

Preporuča pred svjetlova, crvenom stacionatom, p. n. glavnom obćinstvu svjetlo je najbolje, poljeva voda Kilogram po K 5. Za prije-most jamšila s K. 2.000. Tambur Myrrhan, Stycan, štija i suklad za svjetlo svjetlo po jafinij cijeni. Trgovcima preporučam svjetlo sa požarbe, sa boćično drveć, vodstvi svjetlo i med najčistije vrsti sa vodućje vjeka cijena. **Kad vokal kupujem u vrhnoj množini po najljej cijeni.**

Na zahtjev šaljam cijanjik gratis.

Pazite na djecu!

Kad su vam ranjava ili imadu kraso osp, crvenilo na koži ili bud kakove nećtoće na tijelu, upotrijebite izvrsnu mast zakonom zašćenu iz ljekarna Pećić sada dr. B. Vuok — Zagreb. Djeluju najuspješnije kod svako vrsti rana (rezoline, ogrebine, opekline itd.), kod prekomjernog znojavanja noguh i tijela ta nebi smjela nijedna kuća biti bez glasovito

masti za djecu.

Čuvajte se patvorina!
Očijena kutiji K — 80.
Dobiva se u svim ljekarnama.
Glavno skladište:
Ljekarna PEĆIĆ sada dr. B. Vuok ZAGREB.

Zeludćane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo protiv slabosti zeludca, imenito protiv manjanju teka za jelo, protiv grizu i grčevina u zeludcu i trbuhu, protiv nadutosti od vjetrova. Poslije ložkog masnog ili preobilnog jela podupiru naravnu probavu. I tucet 4K, 5 tuceta 17K, 10 tuceta 32 K, franko postavljen na svaku poštu.

Molim izvolliti mi poslati još 12 boćica zeludćanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo ćudovoro. Dozo kazid, Kasliol stari. Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnjih narudba da djeluju izvrsno, to ću svako ć zgodom isto molim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje na mogu svo avra navesti imenom još mnogo, te stoje svakome na vidu. Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod narudbe pisati toćno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb, polag trga sv. Marka 20.

Prva slavenska tvornica ura za tornjevo

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

iz tvori i razaliće ure iz avroćeno zvonike, dvorca; škole, tvornice, vjećnice, ljetnikovce samo u izvrsnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvano nadzorne ure. Cienol šalju se na zahtjev badava. Najviše odlikovanje za izvrsne proizvode. IZVOZ.

Malvasia, vino bijelo

Tko želi kupiti 12 hektolitara Malvasije od g. 1907. i 8 hektolitara od g. 1904. neka se obrati direktno na G. Antona Nežića, župnik u Čepić na Jezera z. p. Kršan.

Kupujte proizvode u korist Druže sv. Cir. i Met.

Želite li

da Vam pošljem moj ilustrov ni cjenik sa preko 100 silka. Osigjevacija (garancija) sa više godina. Svaku neoštećenu stvar primam natrag a novac povraćam

Zepna remontir ura od nikela for. 1.55
Amerik. zlata double ura 5.—
Kuhiljski sat 1.20
Budilica sat 1.20
Budilica u noć svietleća 1.50
Budilica sa dva zvonica 1.75

Mih. Horovitz,
Krakov, Dietligasse 57/4b.

Svakovrstne slamnate šešire.

Preporučam se slav. općinstvu i gosp. trgovcem, da imadem trgovinu slamnatih šešira na malo i veliko.

Ciene umjerene. Toćna podvorba. Cienik na zahtjev badava.

FRANJO CESAR, v Stob, pošta Domžale kod Ljubljane.

Tko još nema Izvadak iz zakona o prometu sa vinom od godine 1907.,

LAGINJA i DR.,

PULA, ULICA GIULIA BR. 1.
Ciena je komadu 10 para bez poštarine

0	10	10
11	25	20
26	50	30

Postarina je od 1 do 5 komada je poštarina 5 para

Govor nar. zast. Vjek. Spinčića

izrečen prigodom podobne rasprave proračuna za godinu 1908., dne 18. lipnja 1908. u zastupničkoj kući u Beču.

Uvod

(izrečen hrvatski.)

Visoka kućo!

O državopravnom položaju Hrvata govorilo se je već često u ovoj visokoj kući. Svjedočno prigodom zadnje rasprave o ugovoru izmedju Austrije i Ugarske govorio sam o njemu i ja. Tomu državopravnom odnošaju Hrvata ima se pripisati ono žalostno, ono sramotno, ono samlazljivo, a k tomu neustavno stanje u Banovini o kojem su govorili u ovoj raspravi gospoda drugovi Perić, Tresić, Blankini i Dulčić. Za to stanje koje se nebi smjelo trpiti niti u za bitnim krajevima Afrike (glasovi: Tako je!) neće nikada da bude odgovoran a najmanje g. ministar predsjednik Beck. On si pere ruke (zast. Mandić: Kao Pilat!) akoprem bi morao paziti, da se ustavno vlada u drugoj polovici monarhije (glasovi: Tako je!), akoprem ovo stanje u Banovini djeluje i na ovu polovicu monarhije, i to ne, kako možda on misli, da bi nas odvratio od bratstva u Hrvatskoj i Slavoniji, dapače nas ovo stanje to jače uspaľuje u ljubavi za tamošnju potlačenu bratru (glasovi: vrlo dobro!) akoprem ovo stanje ne može nego sramotiti cjelokupnu monarhiju Habsburga pred izobraženim svetom i uzmati joj ono ugleda što ga u njem ima. I to u jubilarnoj godini Njeg. Veličanstva u 80-toj godini Njegova vladanja. Bit će i to zahvala hrvatskom narodu, za sve one usluge, za sve one žrtve što ih je kroz stoljeća u raznih zgodah za prevažni prijestolj i za cjelokupnu monarhiju prikazao. Svako će si Hrvat živiti oni gdje mu drago, u Hrvatskoj i Slavoniji u Dalmaciji ili Istri, u Bosni ili Hercegovini, drugud po Evropi, po ostalom svijetu naročito u Americi — dobro pamtili godinu 1908., jubilarnu Njegovog Veličanstva cesara i kralja. (glasovi: vrlo dobro!)

Neću duljiti. Dotaknuti ću se posve kratko nekih grana uprava u Istri.

Bogoštovne stvari.

(Ovo što slijedi, govorio je njemačkim jezikom.)

Visoka kućo!

Kod ove osobite podrobne rasprave, kakve ne bijaše nikad u nijednom parlamentu — također jednoj austrijskoj sjednici, nek mi bude dozvoljeno, da se dotaknem samo nekih grana uprave u Istri i to najprije obzirom na bogostovje radi njegove važnosti, i jer se također s toga vidi, što se je u posljednjih desetljećih učinilo, da se Hrvate i Slovence u obće u Primorju uništi.

Kroz stoljeća vladao je u župah ustanovljenih za Hrvate biskupije porečko-puljske, u kojoj obstoje najneutrošljiviji odnošaji, slavenski jezik kao liturgijski. Nego u zadnjih desetogodiših odstranilo ga se je posvema i to u doba, u koje se je jezikovno povlastenih naroda monarhije posvuda u crkvah čak i kod sv. mise uvelo (čujte!), odstranilo se ga je usljed strogih naredaba njegove Preuzvišenosti g. biskupa na svećenika pod prijetnjom kazne dignuća od službe, bez znanja Sv. Stolice od koje Hrvati imaju pravo rabiti slavensku liturgiju. (čujte!) I kad je Nj. Preuzvišenost g. biskup slavenski jezik iz crkava svoje biskupije istenuo, onda je javio sv. Stolicu, da slavenski jezik nije u nijednoj crkvi njegova biskupije u porabi. (čujte, čujte!) Medjutim je Nj. Preuzvišenost g. biskup tražio i dobio svećenike iz raznih samostana u Dalmaciji, Istri, Tirolu, pače i u Italiji, i to takve koji su ili znali hrvatski jezik, ili su ga mrzili, ili takove koji hrvatskoga jezika nisu poznali ili jako slabo, te takove namjestao u župi.

Ustanove glede podjeljivanja stipendija za uzgoj svećenika sinovima seljačkog staleža biskupije imao je tako mimolod, da je te stipendije podjeljivao mladšom potalijancenihi roditelja. U sjenastu uzimao je svakojakih mladica, koji niti nemaše gimnazijalnih nauka i svjedočaba, (čujte!) dočim je odbio molbe za primitak u sjenastu sinovima slavenskih roditelja, iz vlastite njegove biskupije.

Naše svećenike, koji su se zauzimali za dobrobit pučanstva, proganjao je na sve moguće načine, kada su to zaželile glavice talijanske stranke, i premijestao također u takova mjesta, gdje ne bijaše pristojnih stanova. (čujte!)

Došlo je malo po malo u toj biskupiji od toga, da ima danas medju hrvatskim pučanstvom svećenika, koji ne znadu svojim župljanom reći pravilno niti par riječi, bez da su to možda napisali (čujte!) da ni toga ne znadu pročitali i da njim se ljudi moradu upravo smijati, jer hrvatski jako zlo govore.

Ima svećenika, koji njihovu službu medju hrvatskim pukom obavljaju i koju ne samo ne znaju hrvatskoga jezika nego, koji su izbacili iz crkve čak i molite poslije sv. mise, kod blagoslova i kod obhoda, to koji hrvatski puk izgravaju, more i čine na svake vrsti neprilike.

Ako ja, gospoda moja, sve to pripovjedam, čim to, jer također bogostovne stvari spadaju u proračun, drugo jer je vjera takovim postupkom biskupa i svećenika zalibož mnogo trpila, i treće radi toga jer je c. kr. vlada takav postupak odobravala i još uvijek odobrava. G. biskup, koji je tako postupao i još uvijek postupuje, postao je na predlog c. kr. vlade eksekucijom; i mi svi znamo iz ustiju sv. Oca, da je vojna poduzela protiv slavenkoj liturgiji stvar austrijskih vlada (čujte!)

Čuju se čini, da i biskup porečko-puljski hoće da daje pravo Slavenom, to dolazi Nj. Preuzvišenost g. ministar bogostovja i nastave, da ni toga prava ne dade Hrvatim vršiti. Prije kratko vrijeme bilo je poslije 19 godina umjesto, kako to propisuje kanoničko pravo, poslije 3 mjeseca raspisano mjesto župnika u Knšteliru, i bio ustanovljen dan, koji su imali župljani birati župnika — kućni poglavari župe imadu naime izbirati si župnika. Taj dan bio je 16. prošloga maja. Ljudi bili su veseli, što napokon ipak dolaze do svoga duhovnoga poglavara. U to dođe u predvečerje dana izbora, dne 15. maja u 8 sati na večer, mjestnomu županu obavijest, da se izbora ne može obaviti, jer je obustavljen. I izbor bio je zbilja obustavljen i to brzojavno sa strane Njegove Preuzvišenosti g. ministra bogostovja i nastave. (Glas: To je jako interesantno!) Da jako interesantno! Obustavljen je bio izbor usljed molbe pednesene izravno Nj. Preuzvišenosti g. ministra za bogostovje i nastavu. Molba imala je 137 potpisa, dočim ima župa 1260 ljudi. Izmedju tih 137 osoba bilo je 57 žena, 6 djece ispod 10 godina (čujte, čujte!), troje djece ispod 2 godine i jedno dijete ispod 10 mjeseci (veselost i zastupnik Blankini: vrlo izbornik!) Izbor sam imalo je obaviti 208 kućnih gospodara, a od tih potpisalo je molbu samo 13.

Na takovu molbu je Nj. Preuzvišenost g. ministar bogostovja i nastave obustavio izbor župnika, a sad je skoro već prošlo od toga mjesec dana, i još se ne čuje, da bi novi izbor razpisan bio. Tolegrafska je obustavio izbor, ali nije tolegrafski naredio, da se naknadno obavlj izbor!

I vjeronauk u školama hoće da se upotrijebi u svrhu potalijancivanja. Prošlo

se jo godine dogodilo, da je mjestno, c. kr. kotarsko, i c. kr. zemaljsko školsko vijeće, te također ministarstvo za bogostovje i nastavu zabranilo podučavati vjeronauk svećenikom u raznih od onih škola, na kvarterskih otocih, koje su talijansko također za hrvatsku djecu i u kojih su vjeroučitelji rabili hrvatski jezik bar u prvih školskih godinah jer su ga rabili morali, jer inače nebi ih djeca nimalo razumjela. Samo pohvalnoj i nasledovanjaj vrednoj energiji biskupovoj pripisati je, da se je kasnije oduzelo podučavanje vjeronauka laikom, učiteljem i učiteljicam, i povjerilo opet vjeroučiteljem — svećenikom.

Školske stvari.

U školstvu počinjaju nam se krivice kao što i u crkvenih stvarih.

Za ono malo Njemaca grada Pula i kćelista Opatija brine se država i to na način, da obstoje u Puli c. kr. dječja i c. kr. djevojačka puška škola, te da se na tu dječja školu imenuju sa strane države učitelji, koje se pak šalje na privatnu školu u Opatiju. To je mojem mnenju jednostavna prevara sa strane c. kr. vlade dolično ministarstva bogostovja i nastave.

Pokrajina uzdržaje talijanske škole i u mjestih gdje ima možda samo 10 talijansko djece, a k tomu glasuje c. kr. vlada potvrđuju 10.000 K za „Legu Nazionale“, koja uzdržaje u koliko je meni poznato naročito u Istri škole samo za hrvatsku djecu, dakle ne za pouku talijansko djece, nego potalijancvanje hrvatske djece.

Država se dakle brine za ono malo Njemaca, pokrajina za Talijane, a Hrvati moradu si u mnogim mjestima, ako hoće da imaju škole, uzdržavati li sa dobrovoljnim prinosima. U Puli na primjer obstoje Cirilo-Metodska privatna škola, koju polazi blizu 400 djece. Niti državne niti pokrajinske niti obćinske oblasti ne brinu se, da ta škola postane javna. Takove škole obstole u obih Lošnjih, u Cresu, na Voloskom u Opatiji i u drugim mnogim mjestima, tako da Družba Sv. Cirila i Metoda za Istru uzdržaje 46 učitelja i učiteljica, i to sve u mjestih, gdje bi skoro svuda morale obstojeati javne pučke škole.

Također u Opatiji obstoje Cirilo-Metodska škola. Tamo ima 250 hrv. školske djece i država priznaje za tolik broj djece samo jednu učiteljsku silu. C. kr. zemaljsko školsko vijeće bilo je doista priznalo i drugu učiteljsku silu, a c. kr. ministarstvo potvrdilo, ali eto vrhovnog upravnog sudstva, gdje veli: „ne treba druge učiteljske sile, pošto se je za obuku privatno pobrinulo. Ili je takova presuda kriva, neutemeljena, ili se mora zakon mijenjati, jer je upravo skandal — ja ne poznam drugu zgodnije oznake — da ima biti za 250 hrvatske djece postavljena na raspolaganje jedna učiteljska sila, dočim se postavlja za jednak broj njemačke ili talijansko djece pot, šest možda i sedam talijanskih ili njemačkih učiteljskih sila. (Medju kćel!)

Nj. Preuzvišenost g. ministar predsjednik branec svoje usebno stanovništvo obzirom na Dalmaciju, pozvao se je na to, da je c. kr. vlada usljed člauka XIII. 1870. o provedbenoj vlasti priselozna na državne temeljne zakone. Ja kćelom tom prilikom, Njihovim Preuzvišenostima gg. g. ministrima da je c. kr. vlada, Nj. Preuzvišenost g. ministar predsjednik, kao što obzirom na skolske stvari Nj. Preuzvišenost g. ministar za bogostovje i nastavu položio prisegu također na članak 19. drž. temeljnog zakona, kao što također na ustanove državnog školskoga zakona o ustanovljivanju i raširivanju škola, kao što i odredjivanju naukovnoga jezika i da svi od ministara dolju u školskim stvarima kod nas prisegu lome (Odobranje!)

Ako talijani traže školu, tad im se u nekoliko mjeseci sa strane c. kr. školskih oblasti ustanovljuju; ako pak Hrvati školu

traže — ovdje prvi nalaze se Cresani, koji mogu to potvrditi — tad traje to 2, 3, 5, 9 i 10 godina, kao što je to slučaj na Voloskom, prije nego li se škola ustanovi, ma da je i 100 djece za koje škola molli (Zastupnik Dr. Bugatto kako je u Dalmaciji kod Talijana? Tamo traje još više godina! — Zastupnik Blankini i drugovi: U Dalmaciji imaju dosta škola!)

Zalostno je, da se nadje kolega i to još činovnik, koji tako kćel, gdje se ipak radi o krivici nanašanoj tucetam naše djece. (Zastupnik Strekolj: 16000 Talijana Dalmacije ima talijansko pučke škole i 2 srednje talijanske škole!). Molba za hrvatske pučke škole u Lošnjih, Cresu i Puli, na Voloskom, u Brgradu, u Fokullinu, u Sv. Vinčentu, i u mnogim drugim mjestima nerješavaju se.

I, što se još događa? Obdržavaju se komisije na licu mjesta za ustanovljivanju škola i to na zahtjev ljudi, koji misle, da će se ustanoviti talijanska škola ili talijanski razred. Ako se pak ljudi, zapitani glede naukovnog jezika, izjave, proti svakom očekivanju, za hrvatski naukovni jezik, tada se škola ne ustanovi. To se je dogodilo u Fokullinu, gdje ljudi već 2—3 godine čekaju na školu.

To se je dogodilo u Sanvinčentu gdje se je komisija obrćavalo prije 3 ili 4 godine. Pošto su se ljudi izrekli za hrvatsku školu, ne dobivaju u obćini nikakve. Osim toga ruguju im se Talijani veličim: „Zahtjevajte talijansku školu pak čete ju odmah imati!“

Prije negz li završim poglavlje o školjah htjeć bliš gosp. kolegi Pagnini u jedan posvo kratak odgovor dati. On je zahtjevao talijansku sveučilište u Trstu, u središtu Primorja.

Gospodo moja!

Prije nego li se pristupi k ustanovljenju talijanskog sveučilišta u Primorju, moralo bi se dati Hrvatima i Slovincima pučke, srednje i strukovne škole, osobito obrćne škole i tada tek bi se imalo radi sveučilišta govoriti također sa Hrvatima i Slovincima Primorja, koji sačuvavaju još uvijek većinu pučanstva te Krunovine i koji nebi tako lahko podneli da se usljed Krunovine, koja je po većini Slavenska, ustanovi talij. sveučilište.

Glede škola hoću da još jednu posljednju opazku učinim. C. kr. vlada ne samo da se ne drži zakona o ustanovljivanju i proširivanju škola, o odredjivanju naukovnog jezika, nego ona se ne osvrće niti na zahtjeve visoke kuće. Ja sam već prvih godina mojega zastupnikovanja podnesao rezoluciju za uređenje pučkog školstva u slovenskim i hrvatskim pokrajinama ove polovice monarhije. Tu rezoluciju je onda pokojni zastupnik Adolf Beer, kao izvjestitelj u proračunskom odboru za školske stvari, Njemač, liberalac, u nešto promjenenom obliku proračunskom odboru predložio. Koli proračunski odbor toli također zastupnička kuća prihvatila je resolucijoni predlog za. Adolfa Beera. Bijaše to g. 1898! Postavilo je zahtjev na vladu, da u Primorju svuda tamo, ustanovi škole gdje ih nema i da svuda uvede materinski jezik kao naukovni jezik.

(Zast. Blankini: To bijaše Njemač!) To se je dogodilo prije 15 godina, ali se vlada malo brine za odluke visoke kuće niti u tom kao niti u drugih pitanjih.

Gospodarsko podignuć pučanstva u Istri.

Cestogradnja.

Isto se događaju obzirom na gospodarsko odnošaje. Imam ovdje pred sobom — neću posebice navadati — množinu predlogu, resolucija, interpelacija, govora, činećih se podignuća blagostanja naročito seoskoga pučanstva u Istri.

Godine 1895, u proračunskoj raspravi stvorilo se je zaključak, kojim bijaše vlada pozvana, da svrati osobitu pozornost odnošajom u Primorju i da poduzme sve one mjore, kojima bi se pospješilo narodopobitke pučanstva.

U proračunskoj raspravi god. 1896. bijaše pozvana "c. kr. vlada;" da započne sa gradnjom potrebitih cesta u okviru gospodarskog pučanstva. I da već u proračunu za g. 1897. postavi neke vjerske u tu svrhu. Prošlo je od tada 11 godina, a što je do sada učinjeno? Godine 1897. kao proračunske rasprava bila je pozvana c. kr. vlada da dotaciju za cestogradnju u Dalmaciju i Istri povisi.

U jednoj interpelaciji 10. decembra. 1907. i u jednom govoru 11. marta 1908. crtao sam odnosno položaj i navadjao sve ono što se je u tom obziru u zast. kući do tada poduzelo. Što se je dogodilo? Ništa ili jako malo!

Njeg. Preuzvišenost g. ministar predsjednik obično je već u prvih danih ili mjesecih njegove vlade osobito akcijom za gospodarsko "dignućje" pučanstva u Istri. Prošle godine je to isto izjavio u ovoj visokoj kući. Ali u proračuna "opnja" "šć vema" malo tu "akciju, pače u njem sadržano je manje nego li prvanih godina.

Imalo bi se graditi, popuniti ili popraviti slijedeće ceste na otoku Cresu:

1. Od Valuna do Orleca, i od Valuna kroz Zblsinu na Vranu;
2. Od Orleca na Vranu;
3. Od Vrane u Štivan;
4. Iz mjesta Vrana na Vransko jezero;
5. Od Štivana u Belo;
6. Od Beleja prema Ustrinam;
7. Od Valuna i Lubenica u Štivan;
8. Od Štivana u Ustrino;
9. Od Beleja do zaljeva Koromačna;
10. Od Beleja u Plat;
11. Od Ustrina prema Osora;
12. K lukam Županj i Porut;
13. Od Martinske u Štivan;
14. K luci Morasčica;
15. Iz Cresa do Osora, gdje valja opaziti, da se ta cesta gradi već nekoliko godina, ali da nije nigdje gotova i da bi morala proći kroz Orlec;
16. Iz Osora u Pintu križa;
17. Iz Beleja u Pintakriža;
18. Iz Kacičevi prema Štivanu;
19. Iz Martinske na Vranu;
20. Iz Martinske u Valun i Lubenice;
21. Iz Martinske u Vidovići;
22. Iz Martinske kraj Grmovo do Vranskoga jezera;
23. Iz Cresa u Lovraški i Loznati.
24. Iz Beli k luci;
25. Iz Beli u Dragozetiće;
26. Iz Dragozetića k moru;
27. Iz Beli i Dragozetića u Cres, gdje valja opaziti, da se je ta cesta sagrađila pred ne dugo vremena, ali da nije gotova da ju valja na svaki način popraviti, i da ta cesta također kao i ona od Cresa do Osora kaže kako se ceste nebi imalo graditi.

U području župe Brsečke, poljički kotar Volosko, imale bi se graditi slijedeće ceste i putjevi:

1. Od Brseča k moru;
2. Od Brseča kroz Šip k moru;
3. O. Brseča preko Polja do medje porezne občine Martijan;
4. Od carske ceste kroz Golovik u Gačice;
5. Iz Opače do medje Kozljaka u poljičkom kotaru Pazinskom;
6. Od Golovjka u Prodol;
7. Od Martine u Leskovac.

Te ceste na Otoku Cresu i u župi Brsečkoj navadjam samo slučajno i kao primjere. Mogo bi ih navesti i za otok Krk i za druge predjele u Istri ali neću toga činiti. C. kr. vlada bi to morala znati iz parlamenta i iz privatnih obavješti, koje amo' joj dani u raznih zgodah.

Imalo bi se dakle graditi ceste na otoku Krku. U sudaškom kotaru u Voloskom, naročito u občini Kastav, u sudaškom kotaru Podgrđa jedinom od najsiromašnijih gdje se pak najmanje radi. U svih sudaških kotarima Istre, koparškom, plranskom i buzatskom, u porečkom, mo-

vunskom i bujskom, u pazinskom i labinskome, je krajnja potreba imenito obzirna na ladanjsko pučanstvo da se ceste grade, ali pogledate li proračun, vidit ćete kako se c. kr. vlada malo zato brine.

S toga bijaše prisiljen, jučer za vrijeme jubilejnog obhoda pisati interpelaciju na visoku vladu da možda još u zadnjem času postavi u proračun vjerske kao naknadne vjerske za cestogradnju u Istri.

Ni za podpore u bijedi, ne daju se našoj siromašnoj pokrajini, kao što se je prvanih godina ipak davalo, iz proračuna g. 1908. daju se je iz vjerske za podpore u bijedi cijelih 8000 K za sav. Polj, kotar Volosko, sudašeno kotare Vozosko i Podgrad, i to za 2 ceste. Još uvijek nije se dalo niti novčića na pr. za cestu u Kozjanah i za odnosni most između Kranjske i Istre pošto su tamošnji stanovnici mnogo žrtava doprineli. Razne oblasti vuku interesele već nekoliko godina za nos.

Da ima kod nas bijede, može vlada razviditi iz mnozine predloga za podpore u bijedi — ja ih opet neću navadjati, — kao što također je iz drugih predloga, resoluclija, interpelacija i govora.

Druge razne gradnje.

Kao što se s nami postupa obzirom na cestogradnju, tako se čini također kod drugih gospodarskih grana upravn. Na prvom mjestu kod novogradnje. Istra trpi mnogo na pomnjikanju vode. U posljednje doba se dolista govori o sagrađjenju većega vodovoda u kotaru porečkom o drugom vodovodu s Učko na Volosko u Opatiju i u Lovran, O vodovodu u občini kastavskoj. O vodovodu na Otoku Cresu, kojim bi se iz Vranskoga jezera provjđilo vodom skoro cijeli Otok Cres i Lošnj. Govori se o svem tom, ali se ništa ne čini, zavlači se čak sa rješavanjem molba za gradnju cisterne. Ja rado priznajem i ovom zgodom; da je u tom obziru tajl. zemal. odbor bolji nego li c. kr. vlada koja stakovim molbami zavlači godine i godišje. (čujtel, čujtel)

Već sam jednom u ovoj vis. kući rekao, da je mora prirodna cesta, koja kad treba postaja, a to su luke. Kod nas na obalah Kvarnera, manjkaju bas mnoge. Koliko ima luka i kako liepo izgledaju na hrvatskoj strani u užem smislu rieči, a dodajte k nam da vidite kako ih je malo i kako izgledaju. I pošto je zapadna obala Istre bolje lukami opskrbljena, kao da je kod nas zato zlo, jer se radi o o Hrvatih pa se misli, da se za nas ne treba ništa učiniti, da se nas može posve zanemariti.

A šta je gospodo moja; izsušivanjem? Već u oktobru prošle godine, mislim, odlučilo se u zem. saboru, da se isuš. Jug i jezero na Otoku Krku, a vlada je obećala da će kod toga sudjelovati. Ali stvar, leži još uvijek negdje na pisaćem stolu. Sa izsušenjem se nije još niti započelo. Isto tako je sa uređenjem potoka — većih, riekam i u Istri ni nemamo. Što se tiče obnovlje-

nja vinograda tu se nešto čini, ali bi se moralo više.

O gradnji željezničke pruge između Hraplja — Kozinca i jedne Jurđani i Šarpane s druge strane, neće da se izjavi Nj. Preuzvišenost; g. ministar za željeznice — ni njega nema govije.

Težnje za ponjemdivanjem.

Čini se gg. moja da Njegova Preuzvišenost gosp. ministar željeznica ima još uvijek prevelik njemačko-nacionalnog čuvstva, još prevelik njemačko nacionalno ercovanje da bi imao vremena misliti na naše potrebe. Čini se, da još uvijek nezna, da k tim narodima spada također hrvatski i slovenski narod. On hoće, da germanizira. Istom tvrdokornošću kojom se je protivio hrvatskim nadpisom na željeznicama u Istri; tom istom tvrdokornošću nastoji, da sva mjesta od najvišega činovnika do najnižega slugo popuni sa svojimi sudijenicel, sa njemačkim nacionalcima također u Primorju (čujte, čujte) Nedavno bila je postavljena s naše strane interpelacija radi imenovanja nekoga Bierhandela za podravnatelja kod željeznčkoga ravnateljstva u Tratu, koji nerazumlje niti rieči hrvatski ili slovenski — a postavljen je je za krunovinu koje većinom još hrvatska i slovenska. (Zastupnik Dr. Bugatto: Niti talijanski nezna!) Gledajte gospodo od talij. stranke! To su krivice koje se i vam nanuštaju i nanuštati će sva više, ako se ne slozimo i ako sjednjenim silami ne odbijemo pokušaje kakve čini Nj. Preuzvišenost gosp. ministar željeznica a i druga gg. ministri.

Tako je na priliku u jednom od posljednjih brojeva lista „Edinost“ bilo pisano, o imenovanju načelnika, postaje u Dutovljah, čisto slovenskom mjestu na Krasu čovjeka koji nezna niti rieči slovenski i koji ako hoće da govori sa strankami, poziva na pomoć slugu ili radnika. Tako radi Nj. Preuzvišenost g. ministar željeznica i tako to prolazi, i to po savjetih stannovnih odbora i gosp. njemačkoga ministra zemljaka.

I kod mnogih drugih oblastih, imenito kod političkih i financijskih događaja se, na isti način, da ranoji činovnici samo njemački znaju i da sa pučanstvom ne mogu obćiti (Zast. Neumann: Ali po §-u 6. službenog reda državnih željeznica morali bi slovenski znati!)

Da, i kod drugih zavoda i oblasti moralo bi to biti ali žalibože nije!

Grozno stanje — doba i nužda za pomoći.

I dočim razni ministri i činovnici goje germanizatorično težnje — o tom je odnomo na Koruški i Štajersku govorio moj gg. drag Rohlek — čini se da ne znaju, da imade u Istri mjesta, koja nemaju ni ceste ni luke na obali, niti crkve ili staru bez svećenika niti škole, niti ljeknika, kra-

tko, rečeno u obće ništa, od onoga što sve bi morali u kulturnoj državi imati. Tako je gospodo moja, kao da bismo bili u jako odaljenom mjestu prednje Afrike, samo sa razlikom, da ljudi u Africi niti ne plaćaju dočim ni plaćamo svakojake poreze i prireze, ali zašto ništa nemamo (Zastup. Dr. Markov: Takodjer krvavi porezi) Krvavi porezi!

Grozno je gospodo moja, kada se postavlja na takova odnosa. Kad će se popoljdati, ja ne bi znao reći, jer se čini, da je naš glas, kojega ovdje dižamo od g. 1883. glas vapiljućeg u pustinj.

I sad bi bilo pravo vrieme da se što god učini i to obzirom na to, da su se mnogi naši ljudi u zadnje doba iz Amerike vratili, koji bi kod kuće ostali, kad bi mogli stogod zaslužiti i u obće kod kuće živiti.

Bilo bi nužno bez okliavanja stogod učiniti štošta u veći u mnogih mjestih vinograda jako oštetila, a suša skoro u cijeloj Istri već u maju skoro sva poljske proizvode i travu uništila.

Odklon proračuna. Završetak.

Pošto se pako u proračunu nalazi malo ili ništa za naše materijalne potrebe; pošto je naša pučanstvo naročito seosko u Istri posvema zanemareno; pošto imadu mnogi oblasti gerimizatorno težnje, i hoće ili nećeš Talljano podupiru. Kod odnosa koji vladaju u Bosni i Hercegovini, naročito u Hrvatskoj i Slavoniji, djelovima cjelokupne monarhije, nemogu glasovati za predloženi državni proračun. (Odobranje).

Austrijanske vlade poduzimlju sve moguće, knošto su jednom činite u raznim pokrajinama kraljevstva Italije, da nas od sebe odbiju, ili ne čine ništa, da za danas predobiju za onaj čas, kad budemo — hoće li to Dr. Wakerle i Dr. Beck ili ne, po uvjerenju također učinili. muzeva kao što je prof. Gumplovicz, ujedinjeni. (Povladjivanje i pljeskanje. Odobranje i na galeriji).

PEČATE

iz GUME Izradjuje
tiskara

Laginja i dr.

Via Giulia 1. - Pula - Via Giulia 1.

Hrvati i Hrvatice!
Sjetite se svakom zgodom »Družbe sv. Cirila i Metoda« za Istru. Upotrebljavajte Družbine marke, a svaka zapada samo r novčić. Kupujte uvijek Družbine žigice, cigaretni papir i druge proizvode.

SLUŽITE SE KOD SVOGA!

Podvorba točna.

POZORI!

Trgovce našeg roda i jezika ljepo moli podpisana da svoje potrebe kao: račune, memorandum, listovne papire, omote (buste), cijeničke u formi dopisnice, etikete za flaše, adreskarte, pečate iz gume, jastučiće i mastilo za pečate, sve vrsti trgovačkih knjiga, kao i olovke, gume, pera, ravnala, i t. d. naručuje jedino kod svoje narodne tiskare

LAGINJA i DR. PULA

ULICA GIULIA, 1., (prije J. Krmpotić i dr.)

Ojena nepreterana!

SLUŽITE SE KOD SVOGA!

est e koji i opava gršne studei posteti za tie dila (lechia obend sveob stro, nim t

P visick na taj vreme struja br. 88 meprel zlece;